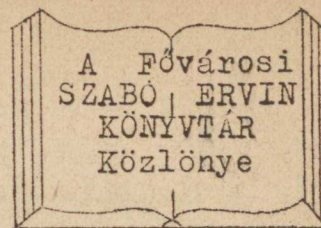

9
KÖNYVTÁRI
híradó

MEGJELENIK HAVONTA

MEGJELENIK HAVONTA

I.évfolyam. 4.szám.

1957.szeptember

PÁRTHÍRÉK

A könyvtári alapszervezet szeptember közepén taggyűlést tart.

Marxista esztétikai konferencia kezdődik októberben, első-sorban a kerületi könyvtárosok számára, meghívott előadóval.

A politikai munka élénkítése és az adminisztrációs feladatok megkönnyítése érdekében pártcsoportokat szervezünk a közeljövőben mind a központban, mind a kerületekben.

Tizenegy taggal megalakult a KISZ. Titkár Buk Pálné. sz. Istráb Eszter.

Az 1957/58-as év politikai oktatása keretében előadássorozatot indítunk a könyvtár dolgozói részére. Az előadásokat havonta egyszer tartjuk. Az első öt előadás tárgya és előadója a tervezet szerint:

- 1./ A magyar kulturpolitika időszerű kérdései. Előadójaul Aczél György miniszterhelyettes elvtársat kérjük fel.

- 2./ Revizionizmus és dogmatizmus. /Révész Ferenc elvtárs./
- 3./ Az ugynevezett népi kapitalizmus kérdéséről. /Tolnai György elvtárs./
- 4./ Mao-Ce-Tung, "a népen belüli ellentmondások és azok helyes megoldása" c. cikkéről. /Szalai György elvtárs./
- 5./ A második ipari forradalom jelentősége. /Külső előadóval/.

Az előadásokra a könyvtár minden dolgozóját szívesen látjuk és várjuk. Arra számítunk, hogy az előadásokat követő szabad vita nagy vonzóerőt gyakorol majd a hallgatóságra.

A pártoktatás többi formái: marxista-leninista irodalom-esztétikai konferencia és négyféle tematikában /filozófia, politikai gazdaságtan, magyar és nemzetközi munkásmozgalom/ önálló tanulás.

Szalai György

o . o . o . o

Az utolsó években jelentős mennyiségű Skira kiadványt vetünk. Ez a francia-svájci kiadványsorozat nem teljes nálunk, mégis büszkén mondhatjuk, hogy a legtöbb kötetünk nekünk van belőle az országban. Kétféle Skira-sorozat közül, a Gout de notre temps /Korunk izlése/ főképp az impresszionistákat /Monet, Renoir, Cézanne, Van Gogh, stb./ hozza szép színes reprodukcióban, de az olasz renaissance /Piero della Francesca, Fra Angelico/ továbbá Greco és Goya is szerepelnek a sorozatban. A másik, nagy formátumú és jóval szebb kivitelű sorozat Les grands siècles de la peinture címűt viseli. /A festészet nagy századai/. Ebben az ókori /egyiptomi/ művészettől a középkori /bizánci mozaik, gotikus miniatűrök/ festészetig a Nyugaton legmodernebb, naturalista művészetig vezet el az érdeklődő olvasót. A legrégibb sorozat "A francia festészet kincsei".

A "Budapest és Különgyűjtemények" osztályán sok értékes művészettörténeti könyv található. A művészeti könyvek gyűjtése mindig szenvedélye volt a Fővárosi Könyvtárnak, de a Szabó Ervin könyvtár sem mond le erről. Mint közművelődési könyvtár nem is tehetné.

S.M.

UTAZÁSI TERVEINK 1958-RA

Idén júliusra tervezett lengyelországi utazásunk rajtunk kívül eső okok miatt maradt el. Ennek ellenére nem mondtunk le arról, hogy az elkövetkezendő esztendőben további külföldi tanulmányutakat szervezzünk.

Lengyelországi utunk mellett fel kívánjuk venni a kapcsolatot a szófiai és bukaresti vagy más romániai könyvtárral is, cseréltogatás megszervezésére. Az utakat a jövő nyár elejére tervezzük.

A tanulmányi utazásokon könyvtárunk dolgozói vehetnek részt.

Elhatároztuk, hogy az anyagi feltételek észszerű biztosítása érdekében már most, szeptember hónapban lehet az utazásokra jelentkezni. A most jelentkezők mindenféle utazásnál elsőbbséget élveznek. A jelentkezők egyidejűleg tudomásul veszik, hogy az utazásra a gazdasági csoport szept. 18-tól fizetésenként 50.- forintot levon és együttesen betétbe helyez. Lemondás, akadályoztatás esetén természetesen az összegyűlt pénz 1957 jun. 3-án visszafizetésre kerül.

Jelentkezni lehet a fenti feltételek mellett az intézetvezetőség titkárságán Fenyvesi Józsefnél szept. 16-ig, hétfőig.

=====

ŐSZI ÜDÜLTETÉSI LEHETŐSÉGEK

Az év hátralévő részében még számíthatnak a kerületi fiókos kollégák 2-3 10 ft-os beutalásra. Akinak van még szabadsága és szeretne menni, kérjük sürgősen jelentse be igényét.

Egész évben nyitva lévő önköltséges üdülők, ahová családtag is mehet: Pilisszentkereszt /napi 20 ft/, Királyrét /30 ft/, Miskolc-Tapolca októberben /32 ft/, Róvfülöp szept. 12-25-ig /32 ft/.

— . . . — . . . — . . . —

BEVEZETŐ ARANY JÁNOS BUDAPESTJE CIMŰ OKTÓBERBEN MEGJELENŐ
KIADVÁNYUNKHOZ.

Budapest egyik legszebb szobra áll a Nemzeti Múzeum klasszikus nemesvonalú épülettömbje előtt, Szép Ilonka és Tol-
dy Miklós eszményi alakjai között Arany János tekint le róla.
Immár több mint hat évtizede figyeli onnan bölcs tekintetével
a fővárosnak a Múzeum köruton tovahömpölygő világvárosi forga-
tagát. Azét a fővárosét, amellyel költői alkotó életének nagyobb-
bik fele elválaszthatatlanul összeronódott, amelynek annyi szép
helyét, annyi történelmi eseményét halhatatlan alkotásaiban oly
sokszor megénckelte.

Attól kezdve, hogy Arany János 26 éves korában, 1843-
ban először fordult meg Pesten hivatalos ügyben, egészen 65 é-
ves koráig, 1882-ig, amikor a Magyar Tudományos Akadémia elő-
csarnokából az egész nemzet gyásza kísérte utolsó útjára, Pest-
Buda már megindult annak a fejlődésnek az útján, amely a világvá-
ros Budapesthez vezetett. Arany tanuja volt a 48 előtti Pest
pattanásig feszülő, utat kereső energiáinak a reformkorban. Lá-
tó és cselekvő részese volt a márciusi ifjak lelkesedésének. A
szabadságharc bukása után, a Bach-korszakban őt is lesujtotta
a gyászba dermedt nemzet letargiája. De élete utolsó évtizedé-
ben megélte még Pest-Buda-Óbuda egyesülését és megláthatta már
a kapitalista főváros épülő új sugárutját, sokasodó épületeiben
kifejezésre jutó új körvonalait, világvárosi arculatát. Önélet-
rajzában azt írja, hogy már 1848-ban kezdte "Pest fényét meg-
kivánni"; 1860 július 15-től kezdve pedig, amikor megválasz-
tották a Kisfaludy Társaság igazgatójának, haláláig állandó
pesti lakos lett.

Szinte nap, mint nap látjuk és járjuk azokat a helyeket,
ahol a nagy költő rövidebb-hosszabb ideig élt és lakott, vagy
amelyeket verseiben, írásaiban megörökített: Petőfi Dohány ut-
cai szállását, ahol 1848-ban időzött néhány napig, az Üllői ut

és Erkel utca sarkán álló házat, amelyen emléktábla hirdeti, hogy az ottani, egykor három pipa uton 10. számú házban bérelte első, állandó lakását, az Akadémia palotáját, ahol mint a Tudós Társaság főtitkára élt és dolgozott, a hangulatos, korrajznak is beillő versben megénekelt Városligetet; a Dunapartot, a Margithidat, a Margitszigetet, amelynek tölgyei alatt oly szívesen megpihent, a külső Józsefvárost, amelynek kevésbé ismert leírása egy elbeszéléstöredékében maradt ránk; bennünk csengenek a klasszikus sorok Pest-Buda történetének nem egy eseményéről. Mégis azt kell mondanunk, hogy a nagyszalontai Arany nem vált ugyanúgy városi, fővárosi költővé, mint akár a szabadkai Kosztolányi, akár a vitkóci Reviczky, vagy a szekszárdi Babits lett azzá. Arany János Pesten is megmaradt az egész ország költőjének, aki az "Elvesztett alkotmány"-nyal, de még inkább a "Toldi"-val egy csapásra meghódította a nemzetet.

De, ha Aranyt a főváros igazában sohasem tudta teljesen magába olvasztani, szerette Pestet, amely annyiszor megihlette őt. Tanúi ennek örökszép írásai. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest gyűjteménye megtisztelő feladatának tartja, hogy most, amikor a nemzet a nagy költő halálának 75. évfordulójára emlékezik, a maga részéről is hozzájáruljon szélesebbkörű megismertetéséhez, népszerűsítéséhez.

A következőkben Arany lírájának, epikájának és prózájának Budapestre vonatkozó részleteit találja az olvasó. Az első rész nyomon követi Arany utját Budapesten mind topográfiailag, mind irodalmi vonatkozásban és ennek keretében érdekes bepillantást nyerünk a főváros korabeli irodalmi és tudományos életébe is. A második részben azokat a költeményeket és prózai részleteket gyűjtöttük egybe, amelyekben Arany a főváros egyes tájait: a Margitszigetet, a Dunapartot, a Városliget nyugugó életét, stb. örökítette meg. Végül Arany epikájából azokat a szemelvényeket állítottuk össze, amelyek Budapest történetének egyes eseményeit elevenítik fel.

A szöveget, amelynek idézésében a mai helyesírást követjük, egykoru illusztrációkkal színesítjük. Nem törekedtünk filológiai teljességre, de így is reméljük, hogy amikor a nagy magyar költő emlékének áldozunk, egyben a régi Budapest megismertetését, fővárosunk megszerettetését is szolgáljuk.

Zoltán József

. - . - . - . - .

Renete László és Uray Béla a "Szocialista Kulturáért" érdemérmet kapott.

Gratulálunk!

x - x - x

Egeresi Zoltán hosszas betegségéből felgyógyult és újból átvette a gazdasági osztály vezetését. Eredményes munkájához további jó egészséget kívánunk.

o = o = o

Szabó Ervin 80.-ik születésnapján, augusztus 23.-án, megnyilt központunkban könyvtáralapítónk emlékkiállítás. Kéziratai, újságcikkei, saját könyvei és fordításai láthatók négy vitrinben. Az emlékkiállítás anyagát Renete László válogatta és Román József rendezte.

" - " - " - "

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár énekkara kilenc a capella művet énekel lemezre szeptember 27-én a Rádióban. A közvetítés időpontja még bizonytalan.

- , - , - , -

- 6 -

80 ÉVE SZÜLETETT SZABÓ ERVIN

Kőbefaragott arcúja a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár homlokzatán, élnek, dolgoznak még a könyvtárban régi tanítványai, műve, alapítása a Városi Nyilvános Könyvtár él, virul, fejlődik és már évek óta Szabó Ervin nevét viseli. Megalapozta és megszervezte a Városi Könyvtárat, amely ma - alapítása 53. évében - régóta belenőtt a fővárosi lakosság mindennapi életébe. Negyvenegy évig élt, de harcok ifjúságától - mindhaláláig a fejlődést, a haladást, a kulturát és a marxizmust szolgálta. Sokan gyülekeztek 80. születési évfordulójának előnapján a Szabó Ervin téren, a könyvtár előtt, emléktáblája alatt, hogy rá emlékezzenek. Rendőrök és munkások sorakoztak feszes "vigyázz"-ban és emlékező betű-emberek, köztük Braun Róbertné, Sárosi Istvánné, Kóhalmi Béla, Kossuth-díjas, Fekete András és Kondorosi Sándor, Szabó Ervin régi könyvtáros-munkatársai, amikor az augusztusvégi napsütésben a téren felállított mikrofon elé lépett Révész Ferenc, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár igazgatója.

- Ez az elméleti ember - mondotta, - igen gyakorlatias volt tudományos könyvtár megalapításánál. Harcolt az úri Magyarország ellen, hirdette a szocializmus győzelmét és hazánkban először kiadta két kötetben Marx és Engels válogatott műveit.

Haász Árpád egyetemi tanár ismertette Szabó Ervin harcok életútját: - Szabó Ervin a magyar munkásmozgalom kimagasló egyénisége. 80. születésnapja szép alkalom arra, hogy ifjúságunk előtt felelevenítsük példamutató emlékeit. Olyan szocialista irodalmi anyagot gyűjtött össze könyvtárában az elmaradott Magyarországon, amellyel a legfejlettebb országok könyvtáraival felvehetette a versenyt.

Az augusztus 22.-i emlékünnepe után megkoszorúzták Szabó Ervin emléktábláját. Koszorút küldött többek között a Magyar Szocialista Munkáspárt, a Párttörténeti Intézet, a Művelődésügyi Minisztérium, a Fővárosi Tanács Végrehajtó Bizottsága, a Hazafias Népfront országos elnöksége, a Széchényi Könyvtár és a Műszaki

Könyvtár.

Az emlékünnepély után a megjelentek megtekintették a könyvtárban a Szabó Ervin emlékkiállítás kézirat, könyv, ujságok, fénykép és egyéb dokumentációs anyagát.

Augusztus 23.-án reggel, Szabó Ervin 80. születésnapján a könyvtár vezetősége megkoszorúzta nagynevű alapítójának és első igazgatójának a sírját a farkasréti temetőben. Ugyancsak babérkoszorút küldött a sírra a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és a Művelődésügyi Minisztérium.

o - o - o - o - o

B u d a p e s t e t ábrázoló levelezőlap-gyűjteményünk főleg vétel útján szaporodik. Biztosak vagyunk, hogy könyvtári dolgozóink is találhatnak belőlük otthon, ha kicsit körülnéznének a fiókaikban. Az se baj, ha irás van rajta, minket csak a kép érdekel.

▲ Különgyűjtemények osztálya.

=====

M E G H I V Ó

Szeretettel meghívjuk könyvtáros kollégáinkat "Francia impresszionista" reprodukciós kiállításunk megnyitójára Központunkba, /VIII. Szabó Ervin tér 1./ szeptember 16-án délután 6 órára. A megnyitó ünnepség műsora:

Ünnepi bevezető, tartja Mihályfi Ernő művelődésügyi miniszterhelyettes.

Antal Livia Debussy és Ravel dalokat énekel, zongorán kíséri, majd Debussy-műveket ad elő Kistótyi Melinda.

A kiállítás október 15-ig lesz nyitva.

Megtekintése díjtalan.

o = o = o

KÓHALMI BÉLA

Érdekes, szokatlan kórvény feküdt 1910 tavaszán Bárczy polgármester asztalán. Kóhalni Béla számvetőségi tisztviselő kérte, hogy jelenlegi munkahelyéről helyezték át a Városi Könyvtárhoz.

A polgármester teljesítette a kórust, mert a 26 éves fiatalemberről jó információkat hallott. Sokkal többre hivatott, mint az egyhangu pénzügyi kimutatásokat készíteni. Olvasott, művelt ember, kapcsolata van a könyvkiadókkal, személyes ismeretség, sőt barátság fűzi Szabó Ervinhez s a könyvtár több tisztviselőjéhez.

A következő években Kóhalni Béla megmutatta, hogy valóban hivatásának választotta a könyvtárosi pályát. Szervezőképességével járult hozzá a 910-es évek nagy munkájához: a Városi Nyilvános Könyvtár kiépítéséhez. Értékes tapasztalatokat hozott külföldi tanulmányutjáról. 1913-ban létrehozta és szerkesztette a magyar könyvtárügy első érdekes, színes folyóiratát, a Könyvtári Szemlét. Lelkesen szervezte közben az alkalmazottak érdekvédelmi szervét, a közalkalmazottak szakszervezetét.

Az Andrássy uti Drechsler palota 1919-ben a Tanácsköztársaság könyvtárügyének főhadiszállása; az épületben nagy munka folyik, úgy látszik, most van lehetőség mindazoknak a terveknek megvalósítására, amelyeket még a nagy tanító, Szabó Ervin hagyott örökül. A munka vezetői tanítványai: Dionos László és Kóhalni Béla.

Junius 24-én, az ellenforradalmi felkelés napján, golyózóporban siet Kóhalni Béla a Városi Könyvtár új fiókjának felavatására, a Corvin térre.

1920-ban Magyarországon minden csendes. A nagy tervek belefulladások a tönkrement ország pénztelenségébe, kulturális tevékenységébe. Kóhalni Béla útja: elbocsátás fegyelmi határozattal, hajnászkéri internálótábor, emigráció. Mikor hazatér, végigjárja a kor haladó értelmiségének, a megbélyegzetteknek kálváriáját. Alkalmi munkákért kell kilineselnie kiadóknál, lapoknál. Majd újra

az üldöztetés évei következtek.

61 éves, de munkavágygal, tervekkel teli régi kolléga jelentkezett szolgálatra 1945-ben a Fővárosi Könyvtárban: Kóhalni Béla. Igazgatói rangot kapott a várostól és vállalta a könyvbeszerzés nehéz munkáját, pótolni, amint lehet, a háboru miatt elmaradt külföldi könyvanyagból és újra kiépíteni a könyvtár kapcsolatait.

Nem talált mindig megértő támogatásra. Felületes itélettel elavultnak bélyegezték a könyvtári munka egyetlen helyes stílusát, Kóhalni Béla módszerét: az elnélyült, alapos és ha kell, aprólékosan gondos munkát. De Szabó Ervin régi tanítványa mégis tanítónak vált: a bölcsészkar előadótermében, az OKK és a Széchényi könyvtár módszertani csoportjában s a szakirodalom útján az új könyvtárosok százainak adja át tudását, tapasztalatait.

Tudós-e Kóhalni Béla? Talán még több, kiváló elméleti és gyakorlati szakember, egyike a magyar könyvtárügy "nagy öregjeinek". Büszkék vagyunk rá, hogy kollégánk volt, Kossuth-díja nekünk is dicsőséget jelentett s tudjuk, hogy ő ma is közvetlen munkatársainak érzi a Szabó Ervin Könyvtár dolgozóit.

Jó egészséget és sok eredményt kívánunk mindnyójan Béla bácsi munkájához.

-t -s

x - x - x - x - x

Elfeledett könyvek.

Conrad Ferdinand Meyer 1825-ben született, svájci író, aki németül írt. Balladákat, történelmi tárgyú elbeszéléseket és regényeket írt. Egyik legjelentősebb könyve, mely magyar nyelven is megjelent: Jenatsch György.

A regény a XVII. században játszódik, főhőse egy fiatal haladószellemű protestáns pap, akinek küzdelmei és vívódásain keresztül mutatja be az író a svájciak felszabadító harrát a spanyol és francia elnyomással szemben.

Képzett olvasóknak ajánljuk, mert stílusa kissé régies.

Rados Ottóné

14.sz.kerületi könyvtár.

G y ü l l é s t t a r t o t t a k könyvtárunk dolgozói augusztus 31.-én reggel a "magyar kérdés" és az "ötös bizottság" ügyében. A gyűlésen Tolnai György beszélt:

- Mi hozta létre az ENSZ "ötös bizottságát" - kezdte, - mi az angol-amerikai-francia kormány szimpátiájának oka a magyar "forradalom" iránt? Ha a történelmet nézzük, bebizonyosodik például, hogy Anglia kormánya a francia forradalom óta - beleértve a magyar 1848-as nemzeti és az 1919-es szocialista forradalmat - mindig az ellenforradalmat támogatta, jelenleg is imperialista politikát folytat /Egyiptom, Oman elleni támadás/. Az USA és Franciaország kormánya ugyancsak imperialista politikát üzött részben pl. Guatamala, részben Egyiptom, Algéria ellen. Nyilvánvaló, hogy a kormányok hirtelen támadt szimpátiája a magyarok iránt - az ellenforradalom iránti szimpátiából táplálkozott. A kapitalizmust akarták visszaállítani Magyarországon, a régi földesurakkal, gyárosokkal és a Horthy időszakban megismert és meggyűlölött reakcióval egyetemben. Az 5-ös bizottság tevékenysége is beavatkozás a restauráció érdekében.

- Másik kérdés: hogyan kell értékelni a Szovjetunió segítségét az ellenforradalom által megtámadott magyar dolgozó nép szempontjából. Vajon ez beavatkozás-e, ahogy a nyugati kormányok állítják? Történelmi példával megvilágítva a kérdést: 48-as forradalmunk idején melyik hazafi tartotta beavatkozásnak Lengyelország részéről azt, hogy a magyar nép szabadságáért lengyel légiők is harcoltak? Vagy: melyik olasz hazafi tartja beavatkozásnak azt a magyar segítséget, amelyet az olasz egység helyreállításáért Garibaldi mellett harcoló Türr, Tüköry és a magyar honvédek nyújtottak? Valóban, ezek nem beavatkozások - ezek segítségnyújtások, nem ellenséges cselekedetek, hanem a nép érdekében valók. Ugyanílyen volt a Szovjetunió segítése is az ellenforradalom ellen, katonai, gazdasági és politikai szempontból egyaránt.

Valótlanságnak bizonyult tehát az 5-ös bizottság jelentése, amely olyasmit állított, hogy október 23-a forradalom volt,

amelyet ők /a kapitalisták/ támogatnak és, hogy a Szovjetunió beavatkozott a magyar nép belső ügyébe. A valóság ennek ellenkezője és ezért kell tiltakoznunk az u.n. magyar ügynek az ENSZ-ben való tárgyalása ellen.

Az egybegyűlt könyvtári dolgozók egyhangulag döntöttek: táviratot küldenek az ENSZ-nek és tiltakoznak a "magyar ügy" napi-rendre tűzése ellen.

o=o=o=o=o=o=o

R á d i ó i n t e r j u t adott Körtés Julia, az V. kerületi l. sz. könyvtár vezetője augusztus 26-án délután a "Kossuth"-adón. Elmondta, hogy 7000 beiratkozott olvasója közül 3200 állandóan látogatja a könyvtárat. Nehezen tudják őket a 35.000 kötetes könyvállománnyal kellő módon kielégíteni, mert ehhez 60-80.000 könyv kellene. Jelentős a német, francia, angol, olasz és orosz nyelvű könyvanyag, ez nagy segítségükre szolgál. Klasszikusokkal is el vannak látva. Mégis keveslik az olvasók a választékot, pedig a könyvtár a kerületi hálózat egyik legjobban összeválogatott anyagával rendelkezik. Negyven évvel ezelőtt, elsőnek alapították. Viszont az új és leginkább keresett könyvekből csak 1-2 példányt tudnak vásárolni és ezzel nem lehet 3200 állandó olvasót a kívánatos módon szolgálni.

x - x - x - x

K e r ü l e t i könyvtárban történt.

Idős néni: - Adjon kedvesen valami olvasnivalót. A multkor is jókat adott. A címükre már nem emlékszem. Olyan szürke kötésük volt.

x x x

Idős bácsi: - Mások a varstliba járnak szórakozni, én inkább magukhoz.

o . o

- 12 -

ÖTVEN ÉVVEL ELZELOTT

1907 augusztus 25-én jelent meg a Népszavában Ady Endre örökszép forradalmi költeménye :

A vörös csillag

Sohse hull le a vörös csillag!
Nap, Hold, Vénusz lehullott régen
S ő dőlyfől a keleti égen.

Sohse vörös a hulló csillag!
Rózsás, lila, zöld, kék vagy sápadt,
Szeszélye az égi világnak.

Hulló csillag, hullj, hullj, regyásig.
Ezer eséssel, ezer jajjal:
Egy csillagból is jöhet hájnal.

Vörös csillag, ragyogj és trónolj,
Mióta ember néz az égbe,
Vörös csillag volt a reménye.

Később Ady, hogy a munkásság ótágu csillagának jelentőségét nég inkább kiemelje a költemény címét így változtatta meg: "A csillagok csillaga".

Tehát a vörös csillagot magyar költőóriás énekelte meg a világirodalomban először.

E század forradalmának, a proletárforradalomnak egyik első viharadara az idők előtt járó Ady volt.

-e -ó .

0 - 0 - 0 - 0

Értesíten a könyvtár összes dolgozóit, hogy színházjegyeket minden szerdán d.e. 9-10-ig a kerületi könyvtári osztályon tartózkodó Bogár Jánosnál lehet igényelni.

Jollinek Lászlóné
kultúros

x - x 13 x

VILÁGTÖRTÉNELMI ÉVFORDULÓ

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 40. évfordulójának megünneplésére készül a világ munkássága, a haladó emberiség.

40 év: arasznyi idő ez a történelemben. De ez alatt hódította meg a lenini gondolat az emberiség egyharmadát, milliós pártok születtek ennek az eszmének jegyében Indonóziától, Indiától Olasz- és Franciaországig.

Pedig 40 év előtt kevesen hittek ebben. Még a magukat szocialistáknak valló orosz mensevikek /szociáldemokraták/, parasztpártiak /eszerek/ is azt jóslgatták, hogy a "Lenin kormány 3 napig sen tartja magát".

A döntő pillanatokban ezek a "szocialisták" is az ellenség, a burzsoázia oldalára álltak át. "Inkább a németek, mint ézi" - kiabálták hisztérikusan - ahogy ezt John Reed minap megjelent könyvéből megtudjuk.

S ők is azt üvöltötték: "a kommunisták hazafülök!" - "Elárulják a forradalmat", "sajtóterrort gyakorolnak!" "Szétzúzzák a nép igazi akaratát kifejező többpártrendszer!" "A munkásság nevében a munkásság és a nép fölött önös érdekeikért gyakorolnak diktaturát!" stb.stb.

Áközben a bolsevikok haladtak a maguk útján: fölosztották a földeket, bevezették a 8 órás munkaidőt, felemelték a béreket s hozzáláttak a tőkésék kisajátításához. Ha kellett, fegyverrel védtek meg oroszokkal szemben is - a munkáshatalmat, amint ez 1918 januárjában történt, amikor a reakciónak a többpártrendszer érdekében tiz és tizezer embert sikerült felvonultatnia Pétervároton.

"Megremegnek a hatalmas acélszekrények, amelyekben a világ tőkésnagásai papirjaikat rejtgetik" - írta a Népszava 1918 januárjában.

Nálunk, a magyar és orosz viszonyok hasonlósága miatt már akkor is nagyon sokan sejtették meg, miről van szó Oroszországban.

Ády Endre írta: "A szlávok új forradalomra tanítják a világot. A történelemnek büszkesége lesz ez a földindulás. És célhoz fog érni." Nemcsak Ády, aki 10 évvel a proletárforradalom győzelmé előtt, 1907-ben, a világirodalomban először jövendölte meg -

s mindjárt halhatatlan remekművel - a vörös csillag győzelmét, látta az orosz földindulás horderejét. Az egykoru sajtóban el-süllyedt és elsüllyesztett dokumentumok sora bizonyítja, hogy az adott történelmi helyzetben írók és publicisták közül sokan megérezték, miről van szó. Karinthy, Kosztolányi, Krudy, Móra, Juhász Gyula - hogy csak az ismertebb írókat említsen - ugyan-csak megsejtették egy-egy történelmi pillanatra: 1917-ben "a napfordulás korszakához érkeztünk": az emberi haladás súlypont-ja nyugatról keletre tevődött át.

Igen sok korabeli rajz, karikatúra, fénykép - melyeket a központi könyvtárunk egykoru hírlapjai őriztek meg számunkra, ugyancsak bizonyítja, milyen fogékonyan reagáltak az orosz for-dulatra hazánkban.

Könyvtárunk egész hálózata is arra készül, hogy kive-gye részét az évforduló nélto ünnepléséből.

Központunk a legérdekesebb korabeli dokumentumokból mint-egy 30-40 darabból álló fényképsorozatot készít a fiókok kiállí-tásai számára. Maga eredeti anyagból készül nagyobb kiállítás rendezésére.

Október elején megjelenő következő számunkban ismertet-jük az ünnepséggel kapcsolatos további elképzeléseinket, terve-inket.

Dr. Renete László

. . . . .

KIBERNETIKA ÉS KÖNYVTÁR

A kibernetika korunk egyik legújabb és legnagyobb figyelemmel kísért vívmánya. A csillagászat sok új felfedezőse, az atomfizika legújabb eredményei, a mérnöki alkotás új csodái csak későbbi évek múltán lettek volna valósággá, ha a kibernetika nem sietett volna a tudomány segítségére avval a csodálatos tulajdonságával, amely hónapok, évek munkáját igénylő számításokat percek, órák alatt old meg.

A kibernetika működési elveibe belebocsátkozni nem volna e cikk keretein belül célszerű. Elég azt tudnunk, hogy általában a rádió- és elektrotechnikából ismert híradástechnikai alkatrészek működtetik, és igen sok rádió- /elektron-/ cső van beleszerelve.

A könyvtár és kibernetika felhasználásáról a hazai szakirodalomban még nem olvastam. De következtetni lehet felhasználásának lehetőségéről azokból az eredményekből, melyek a kibernetikával értek el főleg az irodai adminisztráció terén. Ezekből a tapasztalatokból kiindulva merem állítani azt, hogy a kibernetikát, illetve az elektronikus számológépek egyes elemeit, céljainknak megfelelően átalakítva és leegyszerűsítve sokoldalúan lehetne felhasználni a könyvtárban. Mindjárt hozzá kell tennem, hogy még a mi szűkös anyagi viszonyaink között is!

Nézetem szerint a következő könyvtári folyamatokban lehetne felhasználni a kibernetikát:

1. a kölcsönzés nyilvántartása, bonyolítása,
2. az állományellenőrzés automatizálása,
3. a katalógus,
4. speciális könyvtári statisztika,
5. olvasónyilvántartás.

A kölcsönzés nyilvántartása, bonyolítása terén az u.n. lakkártyás nyilvántartó gépeket lehetne felhasználni. Ezekbe a készülékekbe az adatokat, neveket, számokat egy perforált szalagon viszik be, és onnan a megfelelő beállításnak megfelelően bár

milyen ábc, szán vagy szakrendben kaphatunk kiválasztott anyagokat. Egy ilyen készülék pl. több ezer cédulát képes két lépésben percek alatt szoros betűrendbe rakni. Ezt a készüléket már nagyban használják a kereskedelmi életben. Segítségével a legkülönbözőbb válogatásokat, rendezéseket, de még a felszólítások automatikus megírását is meg lehet oldani. Ez a készülék kartonok segítségével működik de az igazán korszerű és valóban kibernetikai gép már elektronos úton végezné a nyilvántartást, rendezést. Itt kapcsolódik már be a második felhasználási lehetőség, az állományellenőrzés automatizálása. Ennek segítségével egy könyvtárban bármely pillanatban leolvasható egyrészt, hogy a könyvek holléte szerint hogyan oszlik meg az állomány, /tehát kikölesönözve x, raktárban y, kötészetben z, stb. kötet/, másrészt az egyes kötetek hol találhatóak, azaz "benn vannak-e", vagy éppen elvitte valaki, vagy - éppen elveszett. Ha ezt a könyvtári szempontból valóban univerzális készüléket összekapcsoljuk egy számlálószervezettel, akkor szintén perdenként olvashatunk le arról statisztikai adatokat, pl. a kölesönözött kötetek számát és műfaji megoszlását. Ez a készülék mechanikai elemek felhasználásával aránylag egyszerűvé és így elérhetővé tehető még fiókkönyvtárak számára is.

A katalogus terén ismét a lyukkártyás gépet lehet felhasználni. Erre már van példa, ha nem is könyvtári, de sajtó és kereskedelmi vonalon. Itt aztán bátran lehetünk maximalisták és beoszthatjuk a legvadabb fogalmakat és a legrészletesebb szempontokat is, mert az olvasó nem fog beleszédülni, a gép pedig még úgy se. Itt a megoldás az, hogy a keresett témakört beállítjuk a gépen, a gép a lyukasztások alapján kiválogatja az anyagot, és most már válogathatunk az utolsó lépésben, hogy ezt mint fotokopiát, vagy gépellát anyagot, vagy esetleg a kataloguscédulák másolatait, melyeket a gép maga készít el, lássuk viszont. Ezt esetleg kombinálhatjuk a fentebb említett állománynyilvántartó géppel, és az olvasó így rögtön olyan jelzést is kaphat, amely tájékoztatja, hogy a keresett könyv benn van-e éppen a raktárban. A gépből megkapott könyvcineket, adatokat, melyeken a raktári jelzet is rajta van, odaadja

a kölcsönző tisztviselőnek, aki azokat elektronos úton továbbítja a megfelelő raktárrészhez, ahonnan liften leküldik. Ilyenformán a központban pl. a raktárba való fel-lesétálás fárasztó munkája kiküszöbölhető. A raktárkezelők kapnak egy-egy raktárrészleget egy kis készülékkel, amelyen a lentről kért könyvek számai megjelennek, ezeket leküldik, így nincs más dolguk, csak a kiszedés és a visszaosztás.

A statisztikánál zömmel mechanikus elemekből összeállított számlálószerkezetet lehet használni, a kiértékelését pedig elektronikus számológép oldhatja meg.

Az olvasónyilvántartást ismét a lukkártyás gépre bízhatjuk, amely az olvasók adatait tartalmazó kartonokat a lukkártya alapján tartja nyilván és rendezzi.

Ezek a felhasználási lehetőségek első pillantásra. Persze csak meggyoróhóiban, anélkül, hogy a készülékek műszaki felépítési- és működési elveinek részleteibe becsátkoznánk. Hogy mindez nem utópia, azt az igazolja, hogy könyvtáron kívüli felhasználásu, de hasonló elvekre, illetve követelményekre épült készülékkel egyre gyakrabban találkozhatunk.

A cikk második befejező részét októberi számunkban közöljük.

Csonor Tibor

=====

M E G H Í V Ó

1957. szeptember 14-én este 8 órai kezdettel a
P e t ő f i k e r t b e n
/IX. ker. Ráday u. 46./ rendezendő

IFJUSÁGI BÁLRA

Szépségverseny! Tánccaverseny! Sziv küldi!
- Tombola! Büffő! Bolépdíj 5.- Ft
Tánc reggelig!

Leányoknál szülői kíséret kötelező, a kísérő bolépdíja: 2.- Ft
Mindenkit szeretettel vár a

23. sz. SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR
BARÁTAINAK KÖRE

/Rossz idő esetén a IX. ker. Ráday u. 5.sz. alatt tartjuk./

Régi rigmusok - a mi kis könyvtárunkról.

/Londonban hej ... dallamára/

Könyvtárban vannak számos fiókok
S minden fiókban cédula.
A cédulákon ezernyi szám van
Ezt készíti Kalmár Gyula.
De hogy fiókok mélye mit rejt
Ez az, mit senki-senki nem sejt,
Hogy az a sok szám mire jó
Nem tudja azt az olvasó.

Könyvtárban vannak számos fiókok
S minden fiókban olvasó,
Olvasni visznek sok-sok szép könyvet
De nem mind hozza vissza óh.
Pedig ha késik, irgalom ninesen
Fizethet késést bárki is legyen.
S ha megrongálta, jaj neki
A könyvet újra megveszi!

Mikor elváltunk egymástól - ezt énekeltük:

Árva a ház
Nincs kacagás
Sok éven át
Voltam arád
Bucsuazzunk hát!

A kerület
Már teveled
Boldog lesz
De ne feledd
Szép volt a múlt
Sokat tanult
Az olvasó.

- o - o - o -

E l f e l e d e t t k ö n y v e k .

Egy kisfiú derűs életének válunk részeseivé, ha elolvassuk Alexej Tolsztoj: Nikita gyermekkorának művét.

Az író közvetlen hangja, nagávalragadó, élményszerű önéletrajzát fiának írta ajándékba.

Krudy Zsuzsa

20.sz.kerületi könyvtár

R i t k a ü n n e p s é g r e gyűltünk össze szeptember 3-án délután központunkban, könyvtarunk legrégebb dolgozóját : Kondorosi Sándort köszöntöttük könyvtári szolgálatának 40.-ik évfordulóján.

Szeptember 1-én mult negyven éve, hogy a Városi Könyvtárhoz szegődött - felügyelő fiúnak.

Révész Ferenc intézetvezető üdvözölte elsőnek.

- Napoleon szavai járnak az eszemben, amit Egyiptomban, a piramisok előtt mondott: Katonák, 5000 esztendő tekint le rátok.

- Könyvtárosok, 40 évi becsületos, lelkes könyvtári munka áll előttetek Kondorosi Sándor barátunk képében. Szabó Ervin alatt kezdte, az ő keze formálta. Könyvtarunkra nagy feladatok vannak, mi örömmel és biztossággal számítunk Kondorosi Sándor értékes munkájára legalább - 50 éves jubileumáig.

Gordon Erzsi a párt, a szakszervezet és a dolgozótársak nevében kívánt további eredményes munkát és átadta a dolgozók ajándékát és lángpiros rózsacsokrot.

Kondorosi Sándor ott állt előttünk töretlenül, alig őszülő fejjel.

- Az idő elmúlt felettem, mondotta, - pedig én kezdeném szívesen előlről, vállalnám újra a gyakornoki beosztást. Köszönöm azt a sok segítséget, amit munkatársaimtól kaptam. Külön köszöntöm a könyvtár nő-dolgozóit, akik munkájukon túl - sok kedves színt és életet hoznak a könyvtárba.

A K.H. is gratulál kitünő és közszerevetben álló örökifjú munkatársának és várja további visszaemlékezését könyvtarunkról, régi vezetőiről, jelesebb dolgozóiról.

A szerkesztésért és kiadásért az intézetvezető felül.
Budapest, Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár sokszorosítása.